

Rolnummer 1892
Arrest nr. 73/2001 van 30 mei 2001

A R R E S T

In zake : de prejudiciële vraag betreffende artikel 29 van de wet van 20 december 1995 houdende fiscale, financiële en diverse bepalingen, gesteld door het Hof van Beroep te Gent.

Het Arbitragehof,

samengesteld uit de voorzitters H. Boel en M. Melchior, en de rechters L. François, P. Martens, R. Henneuse, L. Lavrysen en A. Alen, bijgestaan door de griffier P.-Y. Dutilleux, onder voorzitterschap van voorzitter H. Boel,

wijst na beraad het volgende arrest :

*

* *

I. Onderwerp van de prejudiciële vraag

Bij arrest van 17 februari 2000 in zake D. Moens tegen de Belgische Staat, waarvan de expeditie ter griffie van het Arbitragehof is ingekomen op 23 februari 2000, heeft het Hof van Beroep te Gent de volgende prejudiciële vraag gesteld :

« Schendt artikel 29 van de wet van 20 december 1995 houdende fiscale, financiële en diverse bepalingen het grondwettelijk gewaarborgd gelijkheidsbeginsel door de invoering van een accijnscompenserende belasting op de personenauto's, auto's voor dubbel gebruik en minibussen met gasoliemotor t.b.v. een vast bedrag in functie van de belastbare kracht en dit ongeacht het verbruik terwijl de benzinerijders uitgesloten zijn van voornoemde heffing en belast worden volgens hun verbruik ? »

II. De feiten en de rechtspleging in het bodemgeschil

De verzoeker voor het verwijzende rechtscollege heeft een voorziening ingesteld tegen de beslissing van de directeur van de directe belastingen te Brugge, waarbij zijn bezwaar tegen de accijnscompenserende belasting voor zijn voertuig geheel was afgewezen. Hij was van oordeel dat hij het deel van de verkeersbelasting dat betrekking heeft op de accijnscompenserende belasting niet diende te betalen aangezien die belasting volgens hem in strijd is met het grondwettelijke gelijkheidsbeginsel. Volgens de verzoeker is het gelijkheidsbeginsel geschonden doordat alleen het bezit van een dieselwagen wordt onderworpen aan de voormelde belasting, ongeacht het verbruik, terwijl de bezitters van een benzinewagen die belasting niet dienen te betalen.

Het verwijzende rechtscollege is ingegaan op de vraag van de verzoeker om over de bestaanbaarheid van artikel 29 van de wet van 20 december 1995 houdende fiscale, financiële en diverse bepalingen met de artikelen 10 en 11 van de Grondwet een prejudiciële vraag aan het Hof voor te leggen.

III. De rechtspleging voor het Hof

Bij beschikking van 23 februari 2000 heeft de voorzitter in functie de rechters van de zetel aangewezen overeenkomstig de artikelen 58 en 59 van de bijzondere wet van 6 januari 1989 op het Arbitragehof.

De rechters-verslaggevers hebben geoordeeld dat er geen aanleiding was om artikel 71 of 72 van de organieke wet toe te passen.

Van de verwijzingsbeslissing is kennisgegeven overeenkomstig artikel 77 van de organieke wet bij op 17 maart 2000 ter post aangetekende brieven.

Het bij artikel 74 van de organieke wet voorgeschreven bericht is bekendgemaakt in het *Belgisch Staatsblad* van 4 april 2000.

Memories zijn ingediend door :

- D. Moens, wonende te 8400 Oostende, Begonialaan 20, bij op 20 april 2000 ter post aangetekende brief;
- de Ministerraad, Wetstraat 16, 1000 Brussel, bij op 27 april 2000 ter post aangetekende brief.

Van die memories is kennisgegeven overeenkomstig artikel 89 van de organieke wet bij op 18 mei 2000 ter post aangetekende brieven.

D. Moens heeft een memorie van antwoord ingediend bij op 9 juni 2000 ter post aangetekende brief.

Bij beschikkingen van 29 juni 2000 en 30 januari 2001 heeft het Hof de termijn waarbinnen het arrest moet worden gewezen, verlengd tot respectievelijk 23 februari 2001 en 23 augustus 2001.

Bij beschikkingen van 6 februari 2001 en 20 maart 2001 heeft het Hof de zetel aangevuld met respectievelijk rechter L. Lavrysen en rechter A. Alen.

Bij beschikking van 24 april 2001 heeft het Hof de zaak in gereedheid verklaard en de dag van de terechtzitting bepaald op 16 mei 2001.

Van die beschikking is kennisgegeven aan de partijen en hun advocaten bij op 25 april 2001 ter post aangetekende brieven.

Op de openbare terechtzitting van 16 mei 2001 :

- is verschenen : D. Moens, in eigen persoon;
- hebben de rechters-verslaggevers A. Alen en P. Martens verslag uitgebracht;
- is de voornoemde partij gehoord;
- is de zaak in beraad genomen.

De rechtspleging is gevoerd overeenkomstig de artikelen 62 en volgende van de organieke wet, die betrekking hebben op het gebruik van de talen voor het Hof.

IV. *In rechte*

- A -

Memorie van de verzoeker voor het verwijzende rechtscollege

A.1. De verzoeker voor het verwijzende rechtscollege verzoekt het Hof om herformulering van de gestelde prejudiciële vraag in de volgende zin :

« Schendt artikel 29 van de wet van 20 december 1995 houdende fiscale, financiële en diverse bepalingen het grondwettelijk gewaarborgd gelijkheidsbeginsel, meer bepaald artikel 10 en 11 van de Grondwet, en artikel 172 van de Grondwet, krachtens hetwelk geen voorrechten inzake belastingen mogen worden verleend, door de invoering van een accijnscompenserende belasting op de personenauto's, auto's voor dubbel gebruik en minibussen met gasolomotor t.b.v. een vast bedrag in functie van de belastbare kracht en dit ongeacht het verbruik, terwijl benzinerijders uitdrukkelijk worden uitgesloten van voornoemde heffing (cf. artikel 108 W.I.G.B.) en belast worden volgens hun verbruik ? »

A.2.1. De verzoeker voor het verwijzende rechtscollege meent dat het gelijkheidsbeginsel geschonden is, alsmede het verbod inzake belastingen voorrechten in te voeren, nu de accijnscompenserende belasting de verhoging van de accijnzen (voor benzinerijders) niet in gelijke mate compenseert. Terwijl de accijns op benzine een verbruiksbelasting is, waarvan het bedrag evenredig toeneemt met het verbruik van benzine, is de accijnscompenserende belasting een werkelijke verkeersbelasting : het bezit van een dieselwagen leidt tot het verschuldigd zijn van de belasting, ongeacht het verbruik. Uit de omschrijving van de belasting zelf blijkt nochtans reeds de wil van de wetgever om alle brandstofgebruikers te treffen.

A.2.2. Het compenserende karakter van de accijnscompenserende belasting wordt betwist, door te verwijzen naar de omvang van die belasting voor een dieselwagen met een bepaald aantal pk en het verbruik van dieselbrandstof dat daaraan zou beantwoorden op basis van de overeenstemmende accijnsverhoging voor benzinerijders. Daaruit zou blijken dat de bezitters van een dieselwagen onevenredig worden belast, omdat het aantal kilometers dat jaarlijks dient te worden verreden om de accijnsverhoging op benzine reëel te compenseren, dermate hoog is dat het niet representatief is voor het normale gemiddelde verbruik van de dieselrijders. Zij zijn bovendien niet in de mogelijkheid om aan de omvang van de verschuldigde belasting te ontsnappen door een verlaagd brandstofverbruik.

A.2.3. Voor het verschil in behandeling tussen benzine- en dieselrijders dat uit de gekritiseerde maatregel voortvloeit, bestaat dan ook geen objectieve en redelijke verantwoording. Indien het doel van de maatregel erin bestond de Staat bijkomende financiële middelen te verschaffen, dan dient hij alle belastingplichtigen op dezelfde wijze te treffen. Beoogde de maatregel daarentegen een ontradend effect te sorteren, dan dient de belasting voor alle belastingplichtigen - te dezen de gebruikers van voertuigen - te worden vastgesteld op grond van het aantal verreden kilometers, *casu quo* het reële verbruik van de wagens.

Een verantwoording van het onderscheid die gebaseerd zou zijn op de noodzaak het concurrentievermogen van de transportsector te vrijwaren, kan volgens de verzoeker voor het verwijzende rechtscollege niet worden aanvaard. De bescherming van een bepaalde beroepssector kan geen objectieve en redelijke verantwoording zijn voor het discrimineren van een bepaalde groep belastingplichtigen, temeer daar de betwiste bepaling als steunmaatregel in strijd is met artikel 87 van het E.G.-Verdrag. Op grond van die bepaling zijn maatregelen van Lid-Staten die de mededinging dreigen te vervalsen door de begunstiging van bepaalde ondernemingen of producties, onverenigbaar met de gemeenschappelijke markt. Ter zake wordt geen onderscheid gemaakt naar oorzaken of doeleinden der bedoelde maatregelen, zodat noch het eventuele fiscale karakter, noch het eventuele sociale doel ervan, voldoende zijn om deze buiten het bereik van artikel 87 van het E.G.-Verdrag te brengen. De vrijwaring van het concurrentievermogen kan bovendien op een andere wijze gebeuren, zonder discriminatie van bepaalde belastingplichtigen.

Memorie van de Ministerraad

A.3.1. Volgens de Ministerraad is aan het gelijkheidsbeginsel voldaan wanneer iedereen die zich in dezelfde omstandigheden bevindt, op dezelfde manier wordt behandeld, het onderscheid op objectieve en redelijke gronden steunt en rekening is gehouden met het doel, de gevolgen en de aard van de belasting. Verwijzend naar de parlementaire voorbereiding van de betwiste maatregel, meent de Ministerraad dat aan die voorwaarden is voldaan.

A.3.2. Om het tekort op de staatsbegroting te verminderen, werd besloten tot een verhoging van de indirecte fiscaliteit, waarbij inzonderheid de accijns op benzine werd getroffen. Dezelfde accijnsverhoging kon niet worden toegepast op de dieselolie, enerzijds, omdat er ten aanzien van die brandstof geen bewegingsruimte was ten opzichte van de prijzen in de buurlanden en, anderzijds, omdat een verhoging van de accijns op diesel de wegtransportsector zou treffen, wat economisch ongewenst was. Door de accijnscompenserende belasting werden de bijkomende lasten gelijkmatig verdeeld tussen benzinewagens en dieselwagens, wat werd geïllustreerd aan de hand van het voorbeeld van een gemiddeld verbruik voor een dieselwagen van 10 pk, de meest voorkomende categorie van dieselwagens. Wat de kleine dieselwagens betreft, wil de accijnscompenserende belasting enkel en alleen de doorgevoerde accijnsverhoging op benzine compenseren. Voor de zwaardere dieselwagens werd daarenboven een begin gemaakt van een inhaalbeweging die het verschil tussen de opbrengst van accijnzen op benzine, enerzijds, en die op diesel, anderzijds, moet verkleinen.

Memorie van antwoord van de verzoeker voor het verwijzende rechtscollege

A.4.1. De verzoeker betwist dat de vermindering van het begrotingstekort de enige doelstelling van de betwiste maatregel zou zijn geweest. Alle rijksinwoners - en niet enkel de benzinerijders (door een verhoging van de accijnzen) en de dieselrijders (door het opleggen van een accijnscompenserende belasting) - dienden dan immers aan een belastingverhoging te zijn onderworpen. Bovendien heeft de wetgever met een accijnscompenserende belasting die enkel de dieselrijders treft, een ongrondwettig voorrecht ingevoerd voor de bezitters van een benzinewagen. In zoverre de wetgever tevens een ontradend effect voor het gebruik van wagens heeft beoogd door de verhoging van de brandstofprijzen, heeft hij dat alvast voor de bezitters van dieselwagens niet bereikt.

A.4.2. De reden om de ongelijke behandeling van diverse categorieën van brandstofverbruikers te verantwoorden - namelijk de noodzaak om de concurrentiepositie van de transportsector te waarborgen - kan niet worden aangenomen. In de omringende landen zijn de dieselprijzen nog hoger dan in België, zodat een verhoging van de accijnzen op diesel geenszins zou hebben geleid tot benadeling van de concurrentiepositie van de Belgische transportsector. De betwiste maatregel kan bovendien worden gezien als een met het E.G.-recht onverenigbare steunmaatregel. In zoverre een door de richtlijn 92/81/EEG van de Raad van 19 oktober 1992 beoogde harmonisering van de accijnzen op minerale oliën zou worden nagestreefd, moet worden vastgesteld dat een dergelijke doelstelling niet kan worden bereikt door het eenzijdig opleggen van een vaste heffing ter compensatie van de accijnzen. Een met het E.G.-Verdrag en een Europese richtlijn strijdige bedoeling kan geen objectieve en redelijke verantwoording vormen voor het gemaakte onderscheid.

A.4.3. Ten slotte kan bezwaarlijk worden aanvaard dat enkel voor zwaardere dieselwagens een begin wordt gemaakt van de inhaalbeweging die het verschil in de accijnzen op benzine en diesel moet verkleinen. Ook op dat vlak is er een schending van het gelijkheidsbeginsel, aangezien er voor een dergelijk onderscheid geen objectieve en redelijke verantwoording bestaat en er geen rekening wordt gehouden met het aantal afgelegde kilometers, waarvan het verbruik van diesel afhangt. Het verschil in accijnzen kan niet worden weggewerkt door een vaste heffing op te leggen die niet afhankelijk is van het verbruik van diesel.

- B -

De in het geding zijnde bepaling

B.1. De prejudiciële vraag heeft betrekking op artikel 29 van de wet van 20 december 1995 houdende fiscale, financiële en diverse bepalingen, dat luidt :

« In het Wetboek van de met de inkomstenbelastingen gelijkgestelde belastingen wordt een nieuwe titel VI ingevoegd, luidend als volgt :

‘ TITEL VI

Accijnscompenserende belasting

Art. 108. Er wordt ten bate van de Staat een accijnscompenserende belasting geheven op de personenauto's, auto's voor dubbel gebruik en minibussen met gasolienmotor.

Art. 109. De accijnscompenserende belasting wordt vastgesteld naar de volgende aanslagvoeten in functie van de belastbare kracht, berekend overeenkomstig artikel 7 en de voor zijn uitvoering genomen besluiten :

Aantal PK	Bedrag van de belasting in frank
4 en minder	978
5	1.224
6	1.770
7	2.310
8	2.856
9	3.402
10	3.942
11	5.118
12	6.288
13	11.184
14	17.268
15	19.608
16	25.692
17	31.764
18	37.836
19	43.908
20	49.992

Wanneer de belastbare kracht 20 paardekracht te boven gaat, is de belasting vastgesteld op 49.992 frank, verhoogd met 2.724 frank per paardekracht boven 20.

Art. 110. De accijnscompenserende belasting is niet van toepassing op de voertuigen bedoeld in artikel 10, § 1, eerste lid, 1° en 3°, op de ziekenauto's en op de voertuigen die als persoonlijk vervoermiddel gebruikt worden door groot-oorlogsinvaliden of door gebrekkigen.

Art. 111. De belasting wordt beheerst door de bepalingen van dit Wetboek die van toepassing zijn op de verkeersbelasting, met uitzondering echter van de bepalingen van artikel 5, § 1, eerste lid, 4°, 6° en 8°, en van de artikelen 11, 15 en 42, § 2. ' »

Ten aanzien van het verzoek tot herformulering van de prejudiciële vraag

B.2.1. De verzoeker voor het verwijzende rechtscollège verzoekt om herformulering van de gestelde prejudiciële vraag, teneinde de betwiste bepaling ook te kunnen toetsen aan artikel 172 van de Grondwet.

B.2.2. De partijen vermogen niet de inhoud van de gestelde vraag te wijzigen of te laten wijzigen voor het Hof, dat zijn onderzoek beperkt tot het enkele verschil in behandeling dat in de prejudiciële vraag is vermeld.

Het verzoek om herformulering van de prejudiciële vraag wordt verworpen.

Ten gronde

B.3.1. Door de prejudiciële vraag wordt het Hof ondervraagd over de bestaanbaarheid van artikel 29 van de wet van 20 december 1995 houdende fiscale, financiële en diverse bepalingen met de artikelen 10 en 11 van de Grondwet, doordat een accijnscompenserende belasting wordt ingevoerd op de personenauto's, auto's voor dubbel gebruik en minibussen met dieselmotor, waarvan het bedrag enkel wordt vastgesteld volgens de belastbare kracht en niet volgens het verbruik, terwijl benzinrijders uitgesloten zijn van die belasting en belast worden volgens hun verbruik.

B.3.2. De grondwettelijke regels van de gelijkheid en de niet-discriminatie sluiten niet uit dat een verschil in behandeling tussen categorieën van personen wordt ingesteld, voor zover dat verschil op een objectief criterium berust en het redelijk verantwoord is.

Het bestaan van een dergelijke verantwoording moet worden beoordeeld rekening houdend met het doel en de gevolgen van de betwiste maatregel en met de aard van de ter zake geldende beginselen; het gelijkheidsbeginsel is geschonden wanneer vaststaat dat er geen redelijk verband van evenredigheid bestaat tussen de aangewende middelen en het beoogde doel.

B.4.1. De betwiste bepaling beantwoordde, ten tijde van haar aanneming, aan de doelstelling van de Regering om een vermindering tot 3 pct. van het tekort op de staatsbegroting te bereiken. Daartoe werd besloten de indirecte fiscaliteit te verhogen. Ter compensatie van de verhoging van de accijns op benzine, werd op dieselauto's een accijnscompenserende belasting ingevoerd, zodat de bijkomende lasten gelijkmatig verdeeld werden tussen benzinewagens en dieselwagens. Van een identieke verhoging van de accijns op dieselolie werd afgezien om twee redenen: « Enerzijds bestaat er voor gasolie - in tegenstelling tot wat geldt voor benzine - geen enkele bewegingsruimte ten opzichte van de prijzen die in onze buurlanden worden toegepast. Anderzijds zou een verhoging van de accijns op diesel de wegtransportsector treffen, hetgeen vanuit economisch oogpunt

ongewenst is » (*Parl. St.*, Kamer, 1995-1996, nr. 208/1, p. 10). De accijnsverhoging voor benzine en de betwiste bepaling zijn pertinente maatregelen om het doel van de wetgever te bereiken. Hij mag evenwel slechts bepaalde categorieën van belastingplichtigen treffen - respectievelijk de bezitters van benzinevoertuigen en sommige bezitters van dieselloertuigen – voor zover dat verschil in behandeling kan worden verantwoord.

B.4.2. De door de verzoeker voor het verwijzende rechtscollege aangevoerde « vrijstelling » ten bate van de wegtransportsector is in wezen een niet-belastbaarheid van de met dieselolie aangedreven voertuigen die inzonderheid door die economische sector worden gebruikt, zoals blijkt uit de bepaling van de belastbare categorie van voertuigen vermeld in het bij de betwiste bepaling ingevoerde artikel 108 van het Wetboek van de met de inkomstenbelastingen gelijkgestelde belastingen. De wetgever vermocht die categorie van voertuigen uit te sluiten van de betwiste accijnscompenserende belasting wanneer de bezitters ervan, door de tewerkstelling in de betrokken sector en de economische activiteit die zij ontwikkelen, eveneens bijdragen tot de algehele doelstelling die de wetgever heeft nagestreefd en die hij niet in het gedrang heeft willen brengen door een maatregel die de concurrentiepositie van de sector, onder meer door een algehele accijnsverhoging op dieselolie, zou kunnen bezwaren. Die doelstelling kan niet ertoe leiden dat de maatregel moet worden beschouwd als een door het E.G.-recht verboden economische steunmaatregel.

B.5. Het verschil in behandeling tussen de beide categorieën van belastingplichtigen, namelijk de benzinerijders en sommige dieselrijders, vertoont een objectief karakter, vermits het gebaseerd is op de aard van de brandstof waarmee hun voertuigen onderscheidenlijk worden aangedreven. Die brandstoffen zijn overigens steeds het voorwerp geweest van een verschillende behandeling inzake accijnzen (*Parl. St.*, Kamer, 1995-1996, nr. 208/8, tabel 6, p. 45, en bijlage 1, p. 70).

De invoering van een accijnscompenserende belasting voor een bepaalde categorie van dieselloertuigen is pertinent om de beoogde algemene doelstelling te verwezenlijken, namelijk de financiële middelen van de Staat te verhogen en mede een gelijkmatige verdeling van de lasten tussen benzinewagens en dieselwagens te bewerkstelligen. De keuze voor een belasting - te dezen een accijnscompenserende belasting - waarvan de aanslagvoet, ongeacht het verbruik van de dieselolie, is vastgesteld op grond van de belastbare kracht, is als

alternatieve financiering bovendien pertinent om de concurrentiepositie van het wegtransport niet te bezwaren.

B.6.1. Voor het invoeren van een belasting waarvan de aanslagvoet wordt vastgesteld op grond van de belastbare kracht van het voertuig dat met dieselolie wordt aangedreven, en die als compensatie geldt voor de betaling van accijnzen op benzine waarvan het totale bedrag op jaarbasis wordt bepaald door het concrete verbruik van brandstof, dient te worden uitgegaan van een forfaitaire grondslag die gebaseerd is op een gemiddeld verbruik. Het Hof moet nagaan of de wetgever ter zake niet op discriminatoire wijze gebruik heeft gemaakt van zijn beoordelingsbevoegdheid, rekening houdend, enerzijds, met het feit dat de fiscale wetgever noodzakelijkerwijs de verscheidenheid van toestanden slechts met een zekere graad van benadering kan opvangen en, anderzijds, met de moeilijkheden die, wat betreft zowel de doeltreffendheid van de criteria als de administratieve en infrastructurele kosten voor de belastingplichtige en de invorderende administratie, gepaard gaan met de berekening van de belasting.

B.6.2. Uit de parlementaire voorbereiding (*Parl. St.*, Kamer, 1995-1996, nr. 208/8, p. 56) blijkt dat de aanslagvoet voor de diesellootvoertuigen met een belastbare kracht tot en met 12 pk gemiddeld overeenstemt met de meerkosten op jaarbasis ten gevolge van de verhoging van de accijnzen voor benzine. Voor de talrijkste categorie van belastingplichtigen brengt de betwiste maatregel derhalve geen kennelijk onevenredige gevolgen teweeg.

B.6.3. Voor de diesellootvoertuigen waarvan de belastbare kracht meer dan 12 pk bedraagt, overstijgt de aanslagvoet van de betwiste belasting, zelfs rekening houdend met het doorgaans hogere dieselverbruik van de zwaardere voertuigen, de gemiddelde meerkosten op jaarbasis ten gevolge van de verhoging van accijnzen voor benzine. Voor die categorie van belastingplichtigen kan de betwiste belasting niet louter als een compenserende maatregel voor de gelijktijdig doorgevoerde accijnsverhoging op benzine worden beschouwd. De wetgever, die zich van die wanverhouding bewust was, heeft evenwel gemeend voor de categorie van de zwaardere dieselwagens daarenboven een begin te moeten maken van een inhaalbeweging die het verschil tussen de opbrengst van de accijnzen op benzine, enerzijds, en die op diesel, anderzijds, moet verkleinen (*Parl. St.*, Kamer, 1995-1996, nr. 208/8, p. 59). Gelet op het verschil in accijnzen voor benzine en diesel en rekening houdend met de gestage toename van het aantal diesellootvoertuigen, die een vermindering van de inkomsten uit accijnzen

impliceert, is de betwiste maatregel, in zoverre hij de dieselloertuigen met een zwaardere belastbare kracht onderwerpt aan een hogere belasting, niet kennelijk onevenredig met de door de wetgever nagestreefde specifieke doelstelling.

Om die redenen,

het Hof

zegt voor recht :

Artikel 29 van de wet van 20 december 1995 houdende fiscale, financiële en diverse bepalingen schendt de artikelen 10 en 11 van de Grondwet niet.

Aldus uitgesproken in het Nederlands en het Frans, overeenkomstig artikel 65 van de bijzondere wet van 6 januari 1989 op het Arbitragehof, op de openbare terechtzitting van 30 mei 2001.

De griffier,

De voorzitter,

P.-Y. Dutilleux

H. Boel